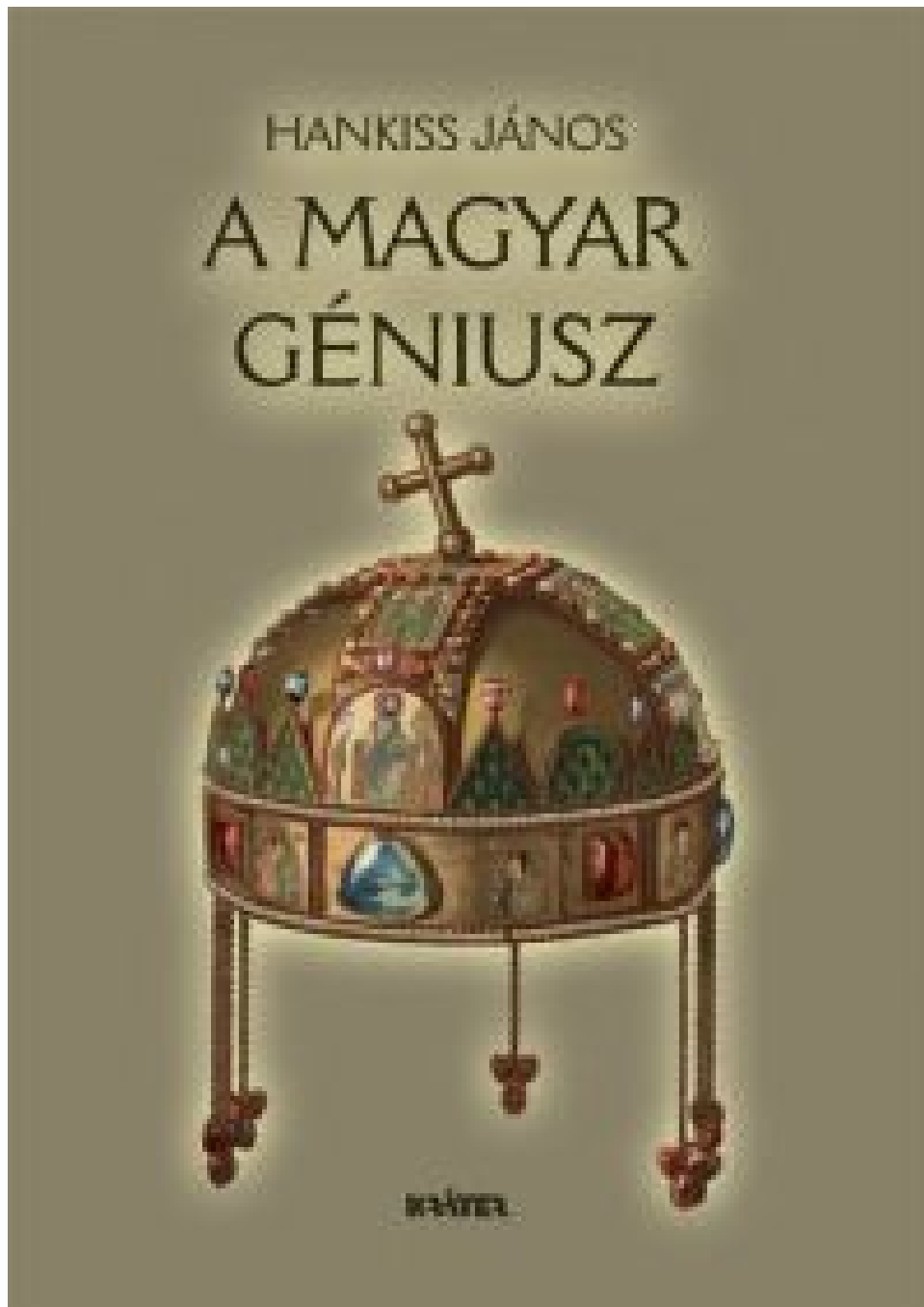

A magyar géniusz
Szerző: Hankiss János

„Ha a magyar földet és a magyar embert határozott körvonalú, erős jellegzetesség juttatja a más nemzetekhez tartozó művelt emberek eszébe, milyen az a kép, amely a magyarságról az idegen közvéleményben él?” A képanyaggal gazdagon illusztrált kötet arra a kérdésre keresi a választ, hogy mit adott Európának a „magyar arc”, mi Magyarország kulturális szerepe Európa életében? Hankiss János professzor kultúrtörténete egy emberöltő után jelenik meg újra, és aktualitásából mit sem vesztett az évtizedek alatt. Dr. Hankiss János ny. egyetemi tanár a háború előtt legfontosabb feladatának tekintette: intézeti munkáját a Debreceni Francia Intézetben, a hazai népművelést és a magyarság értékeinek közvetítését szerte Európában és a világban. S miközben minden idegszálával hitt ennek a népnek az értékében, az ország küldetésében, világosan látta, hogy a magyar kultúra akkor válik teljessé, ha Európába és a világba is kisugárzik. A magyar szellem a középkorban éppúgy, mint később – azon kívül, hogy vére áldozásával megvédte a nyugatot a barbár keleti támadások ellen –, sokat tett hozzá Európa eszmeiségéhez, régtől fogva ezer szállal kötődött a nyugati civilizációhoz, kultúrához; gondoljunk csak a céhtanoncok külföldi tanulmányújtjára, festőink barbizoni munkáira, költőink párizsi kalandozásaira; arra, hogy az ország Szent István korában elsőként vette fel a kereszténységet, és tette fel mementóul a királyi koronára a keresztet; a királyi család tagjai oly komolyan vették küldetésüket, hogy Szent Erzsébetet, Boldog Margitot adták a krisztusi gondolatnak és hivatásnak. Boldog Özséb a pálos rendet alapította, magyar lányok lettek Európa fejedelmeinek feleségei, ugyanakkor onnan is hoztak feleséget a magyar uralkodók. Ez a könyv, amely a készülőben lévő nemzetközi városi találkozó idejében jelent meg, ahová a fél világ szakértőit várták, a kellő pillanatban jelent meg, ahhoz, hogy bemutassa a magyar lelkeséget, a tetterekészséget, a munkát, amely itt folyik, és nem utolsósorban azokat a művelődési, művészeti, zenei alkotásokat, amelyek ezen a földön születtek. Talán nem csoda, ha ez a kis nép többet és fontosabbat hívott életre, mint sok más, jobb (és sokkal nyugodtabb) körülmények között élő nép: hiszen képes volt arra a tetre, hogy ahol elakadt vagy ahol mások jobbak voltak, behívjon német (ipar, földművelés), holland (üzletember, termelő), olasz (építészek), bolgár (kertész, termelő), tót (kézimunka, szakmák), román (erdőművelés, állattenyésztés) stb. szakembereket, akik közül sokan letelepedtek, és értékes, szorgalmas tagjai lettek a társadalomnak. Sokan magyarokká váltak, büszke sváb felvidéki és erdélyi szász családfők vállalták magyarságukat, hogy csak Márai nevét említsük a sok közül azért, mert ő volt Hankiss János mellett az, aki az európai gondolatért mindig és csökönyösen síkra szállt!

Hankiss János dr.

(Budapest, 1893.szept. 21.—Budapest, 1959. ápr. 28.):

irodalom-történész, író, könyvtáros, egyetemi tanár.

A család igényes szel-lemi légkörében és a polgári jólét keretei között szép tanulmányi eredményeket fel-mutató gimnáziumi évek után a budapesti Tudományegyetem német-francia szakán, az Eötvös Collégium tagjaként folytatta tanul-mányait. Genfi és párisi ösztöndíjas évek után 1915-ben doktori címet és középiskolai tanári oklevelet szerzett. Pályáját helyettes tanárként az egri Állami Főreál iskolában kezdte, egy tanévet (1916-17) volt a debreceni Állami Főreáliskola (a későbbi Fazekas Mihály Gimnázium) francia tanára. 1916.szeptember 1-től mint nyelvi lektor állt a néhány éve alapított debreceni egyetem szolgálatába. Nyelvtanári munkája mellett aktív tudományos munkát folytatott. 1920-ban magántanári képesítést szerzett, 1923-ban a Francia Tanszék egyetemi taná-rává nevezték ki.

Az egyetem egyik legfiatalabb professzora volt.

1927-ben a Sorbonne tiszteletbeli professzo-rává avatták. 1931-ben ő szervezte meg Bu-dapesten az első Nemzetközi Irodalomtörté-neti Kongresszust, a Nemzetközi Irodalom-történeti Bizottság titkárává választotta, majd őt kérték fel a „Helicon” című nemzet-közi irodalomtörténeti folyóirat szerkeszté-sére.

Itthon Milleker Rezső földrajz professzorral 1927-ben alapították a debreceni Nyári Egyetemet, s Debreceni Szemle címmel tu-dományos folyóiratot indítottak.

1943-ban Kállay Miklós miniszterelnök meghívta kormányába kultusz-államtitkár-nak.

Intézkedési köre a nemzetközi kulturá-lis kapcsolatok és a népművelés területére terjedt ki.

A vidéki egyete-meken megszüntették a nyugati nyelvszakok működését. Emiatt 1950. január 1-től Hankiss János rendelkezési állományba ke-rült.

Az 1950-es évek elejére kialakult helyzetben a Debreceni Egyetemi Könyvtárat Kovács Máté igazgatta. A tanszékétől, tanári kated-rájától megfosztott Hankiss Jánosnak ő biz-tosított munkát, megélhetést, előbb ideigle-nes alkalmazással, majd 1950 októberétől szakozói munkakörben. Hankiss János könyvtári munkatársként részt vállalt a nem-zeti tulajdonba vett szerzetesi, egyesületi és magánkönyvtárak állományának válogatásá-ban és feldolgozásában. Zenei érdeklődésé-nek és zenetörténeti tájékozottságának kö-szönhető, hogy pusztulásnak kitett régi ze-neművek, kották megmentésével megala-pozta az Egyetemi Könyvtár Zeneműtárát.

Az akkori idők szomorú jele, hogy haláláról csak külföldi szakfolyóiratok emlékeztek meg.

Személyéről, munkásságáról itthon évtizedeken át mintha megfeledkeztek volna, holott tanítványai szerte az országban gimnáziumokban, egyetemeken tanítottak vagy a kulturális élet más területein dolgoz-tak, s ha nem is emlegették, azért tovább vitték mesterük szellemét.

Azon kevesek közé tartozott, akiket a Francia Akadémia koszorújával tüntették ki, s aki a francia be-csületrendet is megkapta.

Születésének centenári-uma alkalmából a KLTE Francia Intézete tudományos ülésszakot rendezett, az ott el-hangzott előadások „Hankiss János redivivus” című kötetben olvashatók. A Francia Tanszék javaslatára a Debreceni Egyetem történetében elsőként Hankiss Já-nosról nevezték el előadótermet

Korompai Gáborné

A magyar géniusz

2010. február 04. csütörtök, 14:29 - Módosítás: 2010. február 04. csütörtök, 15:00
